

Cinema i psicopatologia

Alfredo Garcia Valtuille

El propòsit d'aquest cicle és introduir un camp habitualment considerat competència d'especialistes en el mitjà social i cultural que freqüenta el ciutadà mitjà mitjançant un art com és el cine, especialment dotat per mostrar els diversos aspectes de la condició humana i els peculiars comportaments dels individus quan es troben exposats a situacions alienes a la seva experiència habitual.

Ens hem decidit per la realització d'un cicle d'Alfred Hitchcock, i hem seleccionat quatre de les pel·lícules que consideram més representatives: *Rebecca*, *La ventana indiscreta*, *Vértigo* i *Psicosis*. A l'entorn d'elles un grup de professionals de diferent àmbit (la Psiquiatria, el Dret, el Periodisme) obrirem un debat després de la projecció del film, amb la pretensió que els assistents ens convertim en alguna cosa més que no simples espectadors i puguem comunicar les impressions que ens han produït les pel·lícules aprofundint-ne en el llenguatge i el significat.

Són diverses les raons que ens han decidit per l'elecció d'aquest cineasta. Sabem que pocs directors com el britànic s'han interessat per analitzar la psicologia dels seus protagonistes i com en determinarà el seus comportaments. Especialment s'atura en aquells racons més foscos de l'ànima humana, on nia l'afany

de destrucció i de mort mostrant-nos l'homicidi i el crim com a part integrant de les nostres pulsions i, en definitiva, de la nostra condició d'individu. Aspectes tan contradictoris de la conducta humana com la relació entre l'instint d'amor i l'instint de mort, entre la realitat i el desig o la realitat i la il·lusió, o com la realització de l'ideal implica necessàriament la seva destrucció.

Els protagonistes dels films de Hitchcock, amb freqüència, són envaïts per experiències en les quals apareença i realitat, somni o esdeveniment viscut, passat i present es troben difusos, i en definitiva, els du a qüestionar la seva pròpia conducta o bogeria, que funcionen en el límit d'aquestes dues dimensions.

Recordem com alguns dels personatges dels seus films es troben sotmesos a fortes experiències traumàtiques que han dipositat en l'inconscient, són afectats de notables repressions o afloren importants sentiments de culpa, que són determinants dels comportaments més perversos o canalles.

La por i el suspense, emocions fonamentals i complementàries de la nostra existència, il·lustren tot el cine de Hitchcock. Una por que, com en l'univers de Poe,

autor al qual se l'ha comparat freqüentment, té dues dimensions -absolut i indefinit- (qualsevol situació la pot generar) i és concret i incorporat als plecs amagats de la naturalesa humana. El suspense com a incertesa de quins seran els esdeveniments que s'estan presentant i que, hàbilment, Hitchcock se'ls mostra a l'espectador.

La inclusió de l'atzar com a element clau en el desenvolupament de qualsevol història. La pèrdua d'un objecte, una simple trevelada, determinaran els esdeveniments posteriors. L'atzar que conjuga perfectament amb la causalitat i el determinisme. Els elements posats en joc en una escena no són elements decoratius: tenen una significació pròpia i la posició que adopten no és simplement casual, conformen el desenvolupament i desenllaç de la història. Cine i vida com una mateixa cosa.

Alfred Hitchcock és un cineasta en estat pur. Un creador d'imatges a través de les quals es comunica amb l'espectador. Per ell, és essencial tot allò que passa fora del pla o el que es pugui generar en la imaginació del públic. Convençut del poder de la imatge per expressar qualsevol emoció, el seu cine és el cine dels gestos, del que no es verbalitza i sobretot és el cine de la mirada. En ocasions, tot el pla es converteix en una mirada, i ens fan percebre la situació d'un personatge encara que es trobi d'esquena a l'espectador.

Però si hem advertit que els elements que poblen el cine de l'autor britànic són la por, l'angoixa i la culpa o la perversió i l'homicidi, ¿com és que els seus films es veuen amb facilitat i entreteniment? A parer meu per dues característiques que travessen tot el seu cine: el sentit de l'humor que inunda els seus personatges i les situacions que protagonitzen, i l'exquisiteza com elimina del camp visual la part més desagradable dels fets mateixos.

No es veuen, es coneixen o s'imaginen. Aquesta qualitat l'allunya definitivament de moltes de les produccions del cine d'avui. ❖

